

PAPEŽ BENEDIKT XVI.

In ne vpelji nas v skušnjava

Oblika te prošnje je za mnoge spotakljiva: Bog nas vendar ne vodi v skušnjava. Dejansko nam pravi sveti Jakob: »Nihče, ki pride v skušnjava, naj ne govori: Bog me vodi v skušnjava, kajti Bog ne more priti v skušnjava, da bi delal hudo, in tudi sam nikogar ne vodi v skušnjava« (1,13). Korak naprej nam pomaga, če se spomnimo na evangelijsko besedo: »Tedaj je Duh odvedel Jezusa v puščavo, da bi ga hudič skušal« (Mt 4,1). Skušnjava prihaja od hudiča, a k Jezusovi mesijanski nalogi spada to, da preстане velike skušnjave, ki so človeštvo vodile stran od Boga in ga vedno znova vodijo stran. Jezus mora, kakor smo videli, te skušnjave pretrpeti vse do smrti na križu in tako odpreti pot rešitve za nas. Jezus se mora ne šele po smrti, marveč s svojim življenjem in v vsem svojem življenju tako rekoč »spuščati v pekel«, v prostor naših skušnjav in porazov, da bi nas prijel za roko in nas nesel kvišku. Pismo Hebrejcem je dalo poseben pomen temu vidiku, ki ga poudarja kot bistveni del Jezusove poti: »V čemer je bil namreč sam skušan in je trpel, more skušanim pomagati« (2,18). »Kajti nimamo velikega duhovnika, ki bi ne mogel imeti sočutja z našimi slabostmi, marveč velikega duhovnika, ki je bil v vsem enako skušan kakor mi, a ni grešil« (4,15).

Pogled na Jobovo knjigo, v kateri je že v marsikaterem pogledu mogoče slutiti Kristusovo skrivnost, nam more pomagati k nadaljnjim zbistritvam. Satan zasmehuje človeka, da bi se rogal Bogu: njegova stvar, ki je ustvarjena po njegovi podobi, je beden stvar. Vse, kar se na njem zdi dobrega, je vendar samo zunanost. V resnici gre človeku – vsakemu – vendarle za lastno dobro počutje.

To je diagnoza satana, katerega razodetje označuje kot »tožnika naših bratov«, ki jih je noč in dan tožil pred Bogom« (Raz 12,10). Obrekovanje človeka in stvarstva je navsezadnje obrekovanje Boga, je opravičilo, da ga zavrnamo. Satan hoče ob pravičnem Jobu dokazati svojo trditev: ko mu bo čisto vse vzeto, potem bo hitro zavrgel tudi svojo pobožnost. Tako daje Bog satanu svobodo za preizkušanje, seveda z natančno opredeljenimi mejami: Bog človeka ne pusti pasti, ampak preizkušati. Tukaj čisto tiho, še neizrečeno, že zasije skrivnost namestništva, ki v Iz 53 dobi veliki lik: Jobovo trpljenje služi človekovemu opravičenju. Job s svojo vero, ki se je izkazala v trpljenju, znova vzpostavlja človekovo čast. Tako je Jobovo trpljenje vnaprej trpljenje v občestvu s Kristusom, ki pred Bogom znova vzpostavi čast nas vseh in nam pokaže pot, da tudi v najgloblji temini ne izgubimo vere v Boga.

Jobova knjiga nam more pomagati tudi do razlikovanja med preizkušnjo in skušnjavo. Človek potrebuje preizkušnjo, da bi postal zrel, da bi od površinske pobožnosti prihajal vedno bolj do globoke zedinjenosti z božjo voljo. Kakor mora grozdni sok vreti, da postane žlahtno vino, tako človek potrebuje čiščenje, preobrazb, poti, ki so zanj sicer nevarne, v katerih more strmoglaviti, a so vendar nujno potrebne, da pride do samega sebe in do Boga. Ljubezen je vedno proces čiščenja, odpovedi, bolečih preobrazb nas samih in tako pot zorenja. Če je Frančišek Ksaverij mogel reči Bogu v molitvi: »Ljubim te, ne zato, ker moreš dodeliti nebesa ali pekel, ampak te ljubim samo zato, ker si ti moj Gospod – moj kralj in moj Bog«, tedaj je bila gotovo potrebna dolga pot notranjih očiščevanj do te poslednje svobode – pot zorenj, v katerih je prežala preizkušnja, nevarnost padca – in vendar nujna pot.

Zdaj moremo šesto prošnjo očenaša razložiti že nekoliko bolj stvarno. S to prošnjo govorimo Bogu: »Vem, da potrebujem preizkušnje, da moje bitje postane čisto. Če dopustiš, da pridejo name preizkušnje, če daješ – kakor pri Jobu – hudiču del svobodnega prostora, potem misli, prosim, na omejeno mero moje moči. Ne pričakuj od mene preveč. Ne potegni predaleč meja, v katerih smem biti skušan, in bodi blizu s svojo varujočo roko, kadar postane zame

preveč.« V tem smislu je sveti Ciprijan razlagal prošnjo. Pravi: ko prosimo »in ne vpelji nas v skušnjava«, tedaj izražamo zavest, »da sovražnik ničesar ne premore zoper nas, če mu ni poprej dovoljeno. Tako se v naši bojazni naša izročitev in naša pazljivost usmerjata na Boga, saj hudiču ni nič dopuščeno, če mu ni za to podeljena oblast« (pr.t. 25, str. 285s). Nato pretehtava psihološki lik skušnjave in izpeljuje, da moreta obstajati dva različna razloga, zakaj Bog hudiču dodeli omejeno oblast. To se more zgoditi nam za pokoro, da bi zmanjšalo naš napuh, in bi tako spet izkusili bornost naše vere, upanja in ljubezni ter si ne bi domišljali, da smo veliki sami iz sebe. Pomislimo na farizeja, ki Bogu pripoveduje o svojih delih in misli, da ni potreben milosti. Ciprijan nato na žalost ne izpelje, kaj pomeni druga oblika preizkušnje – to je skušnjava, ki nam jo Bog naloži ad gloriam – v svoje poveličanje. Toda ali naj pri tem ne bi pomislili na to, da je Bog naprtil posebno težko breme skušnjave tistim ljudem, ki so mu bili posebej blizu, velikim svetnikom, od Antona v puščavi do Terezije iz Lisieuxa v pobožnem svetu njenega karmela. Ti so tako rekoč v Jobovem spremstvu, kot zagovor človeka, ki je hkrati obramba Boga. Še več: ti svetniki so na prav poseben način v občestvu z Jezusom Kristusom, ki je pretrpel naše skušnjave. Poklicani so, da prestajajo skušnjave nekega obdobja tako rekoč na lastnem telesu, v svoji lastni duši. Poklicani so, da prenesejo te skušnjave za nas, navadne duše, in nam s tem pomagajo priti k tistemu, ki je sprejel nase breme nas vseh. V naši molitvi šeste prošnje očenaša mora biti z ene strani vsebovana pripravljenost, da sprejmemo nase breme preizkušnje, ki nam je odmerjena. Z druge strani pa je to ravno prošnja za to, da bi nam Bog ne dodelil več, kakor zmoremo nositi; da nas torej ne bi izpustil iz rok. To prošnjo izrekamo v zaupljivi gotovosti, za katero nam je sveti Pavel podaril besede: »Bog je zvest in vas ne bo pustil skušati čez vaše moči, ampak bo s skušnjava dal tudi možnost, da jo boste zmagali« (1 Kor 10,13).